

mimética de captar la realidad y que permite a los novelistas citados reflexionar sobre la evolución de los ciclos novelescos que han de seguir a tales obras.

Se alcanza así una segunda parte del volumen en la que se examina la metatextualidad de régimen mixto. Menos extensa, aunque no por ello de menor rigurosidad, consta de tres artículos. El primero, de Aline Mura-Brunel, atribuye un sentido renovador al uso de elementos metatextuales en las novelas de Mme de Staël. Elementos a los cuales la crítica tradicional había considerado simples digresiones en donde se incorporaban los debates políticos y filosóficos de la época.

Béatrice Bloch descubre en el primer tomo de la autobiografía de Robbe-Grillet varias clases de metadiscursos respecto a las cuales establece una tipología para concluir que los niveles discursivos se diluyen para así mostrar las incertidumbres del propio emisor. Thomas Clerc se refiere también a un género literario próximo: el diario íntimo de los escritores. Justifica en él la presencia de fragmentos metadiscursivos con el fin de suplir la ausencia de inspiración latente en ese tipo de escritura y que, sin embargo, contrasta con la necesidad de proseguir día a día con el relato. Las glosas, citas y demás alusiones constituyen ejemplos de la metatextualidad que puede llegar a convertir al lector en comentarista.

Por último, la tercera sección de este número de *Narratologie* examina la metatextualidad en régimen externo. Comprende un único artículo llevado a cabo por el editor del volumen, Alain Tassel, quien, como su título indica, efectúa una verdadera “radiografía” del *Journal de Colère* de Jacques de Lacretelle, un escritor a quien Tassel conoce con profundidad. Concluye aquí que los argumentos metatextuales utilizados en este caso tienen como objeto instruir sobre las condiciones y los engranajes de la creación literaria. El metatexto analiza, pues, su propia obra cual si de un comentario de textos se tratara.

En definitiva, la revista se revela una vez más como un magnífico portavoz de las nuevas tendencias en narratología por lo cual pasa a ser un instrumento indispensable para quien se interese por esta parcela de la crítica literaria.

Mª Carme Figuerola

Nativel PRECIADO, *El egoísta*. Barcelona, Planeta, 1999.
L'egoïsme corprenedor de Baltasar Orellana.

A l'aixopluc d'un títol com *El egoísta*, un llibre signat per una rúbrica femenina pot suggerir l'etern debat entre sexes contraris. Res però, més enllà del posòsit de l'autora, Nativel Preciado, que en el seu dia fou mereixedora

de la menció *Finalista del premi Planeta 1999*. En l'obra se'ns presenta un personatge que efectua una profunda evolució en un lapse de temps relativament reduït de la seva vida: els tres mesos i escaig que precedeixen la seva mort. El protagonista, de qui la novel·lista s'afanya a dir que es tracta d'un ser imaginari tot i estar inspirat en casos reals, apareix per primera vegada a través de les pàgines d'un diari íntim. Ell mateix el titula *Grafomanías* perquè és allí on, lluny de la presència i de l'esguard d'altres individus, el baró d'Orellana pot desembolcallar-se i mostrar la seva veritable personalitat: la consciència del seu poder el porta a ser arrogant uns dies mentre que d'altres, sobretot cap a la fi, reconsidera amb ulls crítics el seu propi comportament en el passat.

La fluctuació entre els dos paisatges interiors cauria en la inverosimilitud si l'autora no concedís a la vida del protagonista un factor decisiu: un incident en situacions misterioses i alhora compromeses li fa perdre la memòria. Aquest fet estrany desencadena la resta d'esdeveniments: Baltasar Orellana coneix una psicòloga de la qual s'enamora profundament i que, malgrat es revela una criatura inestable, esdevindrà l'únic ser que mostrarà una certa noblesa de cor respecte el baró. Potser per aquesta raó tan sols a ella, i no pas per motius professionals, li és permès de convertir-se en dipositària de la intimitat d'aquest pacient tan especial. Per voluntat pòstuma de Baltasar, a la Telma li són confiades les pàgines del diari íntim amb un cert secretisme per impedir-ne l'accés a la policia. Com a psicoanalista ella mateixa li havia aconsellat valer-se de la funció catàrtica de l'escriptura amb l'objectiu de recuperar la memòria perduda parcialment. Com a metgessa pot estar-ne satisfeta car a la fi, és cert que el baró logra recordar els fets d'aquells dos dies escassos. Tot i això el relat d'aquells fets recòndits, embussats en els canals de la ment, no constitueix el mèrit principal. Ans al contrari, aquest individu estrafolari copsa l'atenció del lector perquè sotmet la seva vida a examen: "Eres la única persona en este mundo que me ha hecho salir de mí mismo, contemplarme desde fuera"—anota al diari dirigint-se a la Telma. L'aristòcrata exhibeix el seu costat seductor que ha vençut nombroses resistències femenines i que, tret del cas de la Telma, ha sotmès les successives conquestes a la seva mercè. Jutja la seva professionalitat a nivell no tan sols laboral, sinó en la seva afecció com a col·leccionista d'art. Sospesa també els abusos que el poder li ha permès i els odis que, molts cops de forma inconscient, ha anat atiant...

Ara i adés, però, els èxits aparents no li han estalviat de portar la seva creu: poc abans de la seva mort, mentre realitza el recordatori de la trajectòria efectuada apareix com un ser desvalgut, conscient —ara sí— de les seves misèries. També ell va conèixer l'amor d'una Carmen, ben llunyana aquesta de la del mite de Mérimée. Una Carmen que es va convertir en víctima després de donar-ho tot per ell i que no va poder suportar la pèrdua d'un únic fill en l'edat encara de la pura innocència, els tres anys. De fet, la mort de l'infant apareix com l'eix crucial de l'existència del baró. D'ençà de llavors el protagonista està mancat d'una descendència que doni sentit a la seva

vellesa, i més encara, a la seva ambició exultant: el seu avi li podia explicar històries fascinants; ell, en canvi, només pot combatre la soledat amb l'escriptura: "Por eso, en un intento final de dar sentido a una vida que se acaba, tengo esta necesidad patológica de escribir."—assegura abans de morir.

Per bé que en principi la confecció d'un diari no té cap altre destinatari sinó el mateix emissor, sovint Baltasar d'Orellana parla a l'única dona capaç de desvetllar la seva passió tardana: la Telma. Al llarg de l'obra la doctora es contraposa amb María Luísa, l'amant que des d'uns anys ençà comparteix —sovint a contracor— les trifulgues del baró sense que el fals estatut de "neboda" ideat per combatre el malparlar de la gent li resulti gaire plaent. Quan les coses van mal dades, la seva aliança amb l'ambiciós secretari del baró, lluny de redimir-la, n'exhibeix tota la seva falsia. Aquest component enutjós del seu caràcter es fa manifest als ulls de l'opinió pública a l'ocasió de l'enterrament: mentre la Telma busca un lloc discret a l'església i diposita un ram de roses grogues, les preferides del baró, sobre la tomba, la María Luísa acapara el dol oficial sense que la seva ostentació del dolor sigui capaç de convèncer els qui coneixien la seva identitat, i encara més, el seu estatut. Ni tan sols va arribar a persuadir en Baltasar, el qual en un últim cop de lucidesa modifica el seu testament assignant com a hereu majoritari l'ordre de monges que han esmerçat esforços al servei d'una existència marcida, la de la seva dona Carmen.

La història d'amors i desamors que construeix Nativel Preciado s'enriqueix a més a més amb una trama d'intriga en la qual es veu involucrat l'aristòcrata. De la seva mà el lector participa en els cercles de poder d'una època fràgil que, arran de la mort recent del dictador, veu esvair-se les seves prerrogatives. Al marge de la llei Baltasar Orellana emprèn negocis amb intermediaris de dubtosa reputació per tal d'aconseguir obres d'art que li fan el pes. El seu olfacte no és capaç però, de sentir la flaire de narcotraficants que emana del matrimoni Bahuer. Lluny de treure'n profit, en resulta utilitzat per establir inconscientment contactes tèrbols.

En definitiva, les diverses veus amb què l'autora construeix la narració presenten un personatge que ens sedueix per la seva capacitat de reconèixer els propis errors i de bescanviar qualsevol tipus de rancúnia cap els qui acaben enverinant-lo en favor d'un reconeixement per aquella dona que, fins i tot després de la seva mort, continua guardant les seves grafomanies i adornant les seves restes amb flors de color groc.

Mª Carme Figuerola